

निवासी स्वर्गस्थ संधवी डकुलाह
मानशंगना समराज

आत्मोद्धार.

आचार्य प्रसिद्ध डकुलाह
वाडीलाह डकुलाह संधवी
सारंगपुर-तणीवली पोरा
अभिलेखाह.

मिति १९११

१ १९११

अत १०००

मने १९०८

द्वितीयमुद्रणाख्य वाच्यमंडलाह-अभिलेखाह.

मुद्रणः गजानन प्रि. पाठक.

डीमल सदुपयोग.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

ગ્રંથાલય

અમદાવાદ
સ્વગૃથ માતૃ-પિતાને સ્મરણાંજલિ!
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગઠ
પરમપૂજ્ય જનક-જનેતા !

આપે આત્મસંલગ્ન રૂપે સહન કરી અમને
ખંતથી ઉછેરી, કાળજીથી બણાવી ગણાવી, જે
અનુપમ પુત્રવાત્સલ્ય દર્શાવી જન્મ જન્માન્તરના
ઋણિ બનાવ્યા છે; તે ઋણુમાંથી અમે સંપૂર્ણ
અંશે તો કદીપણ મુક્ત થઈ શકીએ તેમ
નથી; પરંતુ ચત્કિચિત મુક્તિ મેળવવાને-અની
શકતું ઋણ ફેડવાને-ફલ નહિ તો ફલના
પાખડી તરીકે આ 'આત્મબ્યાધ' નામક
નવાનકડા પુસ્તક-પુષ્પની સ્મરણાંજલિ શ્રદ્ધાપૂર્વક
સમર્પણ કરતાં, અમે છીએ

આપના દીનકૌંકર

બાળકેા

વૃજલાલ અને વાડીલાલ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીંગલિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૪૬૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ આત્મજોડ

વિષય ૫૩૬: ૫૨

આચાર સુંદર સદા.

કલ્યાણી કરુણા ધણી ગુણ મણિ,

માંગલ્યકારી મુનિ;

જીવેને સુખદાય માય સરખા,

જાંભીરતાહિ ગુણી.

નવકારમંત્રનું ફળ.

ઐક અક્ષર નવકારનો, શુદ્ધ ગણે જે સાર;

તે બાર્યે શ્રુત દેવનું, આયુષ્ય અપરંપાર. ૧

આત્મબોધ.

સ્તુતિ.

[શાદ્દલ્લવિકીડિત.]

વંદુ વીર નમાવી શીર તમને,
સન્માનું હું સર્વદા;
સંતકાર સંહુદ્ધિ એ શુભ ગુરૂ,
આચાર સુંદર સદા.
કલ્યાણી કરુણા ધણી ગુણ મણિ,
માંગલ્યકારી મુનિ;
જીવોને સુખદાય માંય સરખા,
ગંભીરતાદિ ગુણી.

નવકારમંત્રનું કૃપા.

એક અક્ષર નવકારનો, શુદ્ધ ગણે જે સાર;
તે બાર્યે શુભ દેવનું, આયુષ્ય અપરંપાર. ૧

ઓગણીશલાખ ત્રેસઠહજાર, બસેં બાસઠ પળ;
 ત્યાં સુધી તે લોગવે, નવકાર મંત્રનું કળ. ૨
 અશુભ કર્મ કે હરનકું, મંત્ર બડો નવકાર,
 વાણી દ્વાદશ અંગમે, દેખ લિઓ તત્ત્વ સાર. ૩
 બાર ભાવના.

(પ્રાતઃકાળમાં એકાંત જગ્યાએ અને
 શુદ્ધ ચિત્તે નવકાર મંત્રના સાધનથી મ-
 નને એકાગ્ર કરી, બાર ભાવનારૂપ આ
 આત્મગોષ્ઠી કરવી):-

(૧) અનિત્ય ભાવના—હે જીવ !
 તહારી આસપાસ નજર કર. જે જે પ-
 દાર્થો તું જીએ છે, તે અને તારાં પોતામાં
 કાંઈ તફાવત તને જણાય છે ! તારી
 આસપાસનો દરેક પદાર્થ, તારી લક્ષ્મી,
 તારો વૈભવ, અને તારું પોતાનું શરીર
 પણ વિજળી કે પરપોટા જેવું વિનાશી

છે-અનિત્ય છે. તું ગમે તેટલું રખોયું
રાખીશ તો પણ તે દરેક પદાર્થ વિનાશી
તે વિનાશીજ છે. નાશ પામવાનો એનો
ધર્મજ છે. એ સર્વ વિનાશી વસ્તુઓની
વચમાં તું એક અવિનાશી ભુત્રો પડવાથી
આવી ચડ્યો છું. માટે એ નાશવંત
વસ્તુઓમાં મોહ ન પામતાં તું અવિ-
નાશી એવા તને પીછાન.

(૨) અશરણુ ભાવના—હે જીવ !
જો તું અવિનાશી એવા તને પીછાનવા
શ્રમ નહિ લે, તો નક્કી માનજે કે, નાશ
માટેજ નિર્માએલી એ વસ્તુઓના નાશ
કે વિયોગથી લહેને થતાં દુઃખોમાં દિલાસો
કોઈ રીતે નહિ મળે. અને જ્યારે તું એ
બધી ચીજોને છેલ્લી સલામ કરી હંમેશને
માટે આલી નીકળીશ ત્યારે તને શરણુ

આપણા કોઈ નહિ નીકળી આવે. અવિ-
નાશી એવા પોતાને અથવા આત્માને
બાણવારૂપ જે ધર્મ એજ તારો સગો
થશે. માટે શરણ, સગું કે સંબંધી જે
તારે જોઈતું હોય તેા અવિનાશી એવા
તારા આત્માનેજ શોધી એના શરણે જા.

(૩) સંસાર ભાવના—હે જીવ !

હમણાં તું જે જે વસ્તુઓમાં આનંદ
માની રહ્યો છું તે વસ્તુઓ અને તેથી
પણ વધારે ખેંચાણ કરનારી વસ્તુઓ તું
અનેકવાર પામ્યો છું. હરેક ચીજના ભોક્તા
તરીકે અને હરેક પ્રાણીના સગાં તરીકે
સર્વ પ્રાણી પદાર્થ સાથે તે અનેક વાર
સંબંધ જોડ્યો છે, પણ કોઈ સંબંધ
ટકી શક્યો નહોતો. માટે કોઈ પ્રાણી
કે પદાર્થના મોહમાં ઢીવાનો થઈ અવિ-

નારી એવા નિજ રૂપને ભુલીશ નહિ.
એવી ભુલથીજ તું અપાર એવા સંસાર
સમુદ્રમાં આહિ વગરના કાળથી ભગ્યા
કરે છે, અને જામણથી ઉદ્ભવતાં દુઃખો
પરવશપણે સહન કરે છે. માટે એ
દુઃખોમાંથી મુક્ત થવું હોય તો સંસારમાં
પડ્યાં છતાં વિરકત પુરૂષ માફક વર્ત.

(૪) એકત્વ ભાવના—હે જીવ !
તું એકલો છે, એકલો આવ્યો હતો,
અને એકલોજ જઈશ. એક ઘર છોડી
ખીજા ઘરે જતી વખતે પહેલા ઘરવાળું
કોઈ પણ સગું તારી સાથે આવ્યું નથી,
અને આવશે પણ નહિ, એ સગાને મદદ
કરવા માટે તેં કરેલાં પાપોનું ફળ ભો-
ગવવા વખતે પણ એ કોઈ આડો હાથ
દેવા નહિ આવે, તો એવો પ્રેમ-એવો

સંબંધ-એવી મૈત્રી તારે શું લીધું કર-
નાર છે ? તું તારા પોતામાંજ મિત્ર મેળવ.

(૫) અન્યત્ર લાવના—હે ભવ !
તારા સિવાય તું જે કંઈ લાળે છે, તે
બધું તારાથી અલગજ સમજજો. ક્ષણ
પણ ન સમજતો કે સ્ત્રી તારી છે, કે
પુત્ર તારો છે; લક્ષ્મી તારી છે, કે દેહ
તારો છે; જો એમજ હોત તો એ લક્ષ્મી
તારા ઘરમાં આવ્યા પછી તારી હયા-
તીમાં બીજું ઘર કરત ? એ સ્ત્રી પર-
લોક તો દૂર રહ્યું પણ કાષ્ટ સુધી પણ
તારી સોખત કરવામાંથી જાત ? આ પ્ર-
ત્યક્ષ જોવાતા ખેલ શું એમ નથી સ્પષ્ટ
સમજાવતા કે તારે આ ઇંદ્રજાળથી નિ-
જરૂપને અલગજ માનવું, અને એમાં
લિપ્ત ન થતાં નિજ રૂપમાં દૃઢ રહેવું.

(૬) અશુચિ ભાવના-હે જીવ !
 તું કેને માટે દગાફટકા કરે છે ! આ
 રૂપાળા હાડકાના પુતળાને પોષવા માટે ?
 જો તો ખરો કે આ પુતળું ગંધાતું છે,
 મળમૂત્રથી ભરેલું છે, ક્ષણક્ષણમાં બગડી
 જાય છે, રોગ, જરાનું નિવાસ ધામ છે.
 હવે એને તું સાચવી સાચવીને કેટલુંક
 સાચવીશ ? ‘ ખાતર પર દીવેલ ’ કરતાં
 જરા તો વિચાર કર, તું તેને સાચવવા,
 સુંદર કરવા, હ્રુષ્ટ-પુષ્ટ કરવા, હજારો પ્ર-
 પંચ કરે છે, હજારો પ્રકારની હિંસા
 કરે છે; પણ તે છતાં તે તો તને દગો
 જ દે છે. તારા ખરા ખપ વખતે તે
 તારી મરજી વિફલ લથડી પડે છે, એને
 તને ફસાવે છે. હવે જો તારામાં બુદ્ધિ
 હોય તો જેટલી કાળજી એ શુભચાર

હાડપિંજર માટે ધરાવે છે, એટલી જ તારા પોતા માટે-આત્મા માટે રાખે તો અખુટ ગુપ્ત ખજાના તારે માટે ખુલા થાય, એ નિઃશંક વાતો છે.

(૭) આશ્રવ ભાવના—હે ભુવ ! રાગ, દ્વેષ, અજ્ઞાન, મિથ્યાત્વ, ઇત્યાદિ “ આશ્રવ ” અથવા તારા આત્મ સ્વરૂપને મલીન કરનારા વળગાટ છે. પ્રતિ-ક્ષણ તને એ નવાં કર્મોનો લેપ લાગતો જાય છે. એનાથીજ તું છાકટાની માફક વર્તે છે. એનાથીજ ભવ જમણ કરતાં છતાં તું પોતાને સુખી માનવાની મૂર્ખાઈ કરે છે. માટે એ ચીકણા વળગાટને ઓળખ, એના સ્વભાવથી વાંકેફ થા, અને પછી એ લાગેલા વળગાટને દૂર કરવાના તંત્રા હવે પછી ન લાગે-તેવા ઉપાય

લે. ઉપલોગ પરિલોગ આદિની તૃષ્ણા
કમી કર. ઇચ્છાઓને મર્યાદાથી બાંધ,
જે કેઈ તારી પાસે છે તેનો મોહ ઓછો
કરી પરમાર્થેજ તારું સર્વસ્વ માન કે
જેથી આશ્રવનો મેલો વળગાટ ઘણે દર-
જજે મોળો પડે.

(૮) સંવર ભાવના—હે જીવ !
જો તને ખચીતજ એવી શ્રદ્ધા બેઠી હોય
કે રાગદ્વેષથી નવાં નવાં કર્મોની આવક
હમેશાં તારામાં ચાલીજ આવે છે, તો
તે આવકને રોકવા જ્ઞાન-ધ્યાનમાં આરૂઢ
થા. જ્ઞાન-ધ્યાનમાં આરૂઢ થએલો આત્મા
સિંહ સમાન દેખાવ ધારણ કરે છે,
જેથી બિચારાં કર્મ તેની આગળ આવી
શકતાં નથી. આવી રીતે જ્ઞાનધ્યાનમાં
આરૂઢ થવું એનું નામજ સંવર કહેવાયછે.

(૬) નિર્જરા ભાવના—હે જીવ ! આત્માને આવતી રાગ-દ્વેષાદિ કર્મોની આવક બંધ તો કરી, પણ પૂર્વે થઇ ચૂકેલાં કર્મોને કાપવા-નિર્જરવા, તપ, સંયમ રૂપ ‘નિર્જરા’ નું શરણું તારે લેવું જોઇએ છે. નિર્જરા માટે તપ કરનારો માણસ માન માગતો નથી, કીર્તિ કે ધન ઇચ્છતો નથી, લોક લજ્જાને ગણકારતો નથી, માત્ર આત્માર્થેજ ક્રિયા કરે છે. અને તે ક્રિયા જ્ઞાન સાથે કરે છે. જ્ઞાન સહિત ક્રિયાનુંજ નામ, “નિર્જરા” છે.

(૧૦) લોક સ્વરૂપ ભાવના—હે જીવ ! આ પ્રમાણે આવતાં કર્મોને રોકી થયેલાં કર્મોને નિર્જરી, હવે તું ચૌદ શબ્દલોકનું સ્વરૂપ વિચાર, અસં-

ખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્રનો ખ્યાલ દૃષ્ટિ સ-
મક્ષ લાવ; અને પછી જો કે આટલા
અવકાશમાં તારું ઘર કે તું શા હિસા-
બમાં છે? અસંખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્રની
કુદરતની વળી વિચિત્રતા વિચાર; અને
એમાં તક્ષીન થઈ તું દેહાધ્યાસ અને
હુંપક છોડ.

(૧૧) સમ્યકત્વ ભાવના—હે
જીવ ! વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરાવનારી ૧૦ ભા-
વના ભાળ્યા પછી તું વિચાર કર કે
હવે શાંત પડેલા તારા જીવને શું કરવા
જેવું છે અને શું છોડવા જેવું છે? આ
નિર્ણય તને “ સમ્યકત્વ ” વગર થઈ
શકવાનો નથી. સમ્યક્ એટલે સાચા
જ્ઞાન વિના તારો આત્મા દોરા વગરની
સોય માફક પાપ પુણ્યમાં-અજ્ઞાનમાં

ખોવાઇ જાય છે, અને જશે. માટે સ-
મ્બંધકત્વ પ્રાપ્ત કર.

(૧૨) ધર્મ ભાવના—હે શ્રવ !
જ્ઞાન પામ્યો પણ તે સાર્થક તો ત્યારે
જ કહેવાય કે જ્ઞાનને વ્યવહારમાં મુક
અર્થાત્ ધર્મ આચર. સર્વ પ્રાણીને પોતા
સમાન ગણવા જેટલી પાયરીએ આવડું,
અને સર્વને શાતા પમાડતાં શીખવું,
એમાંજ ધર્મની સાદૃશ્યતા છે. માટે
એવો ઉત્તમ ધર્મ ધારણ કર, કે જેથી
ખીજાને શાતા ઉપજીવનાર એવા તને
અખંડ નિરામાય અમિશ્ર શાતા ઉપજે.

શ્રી લઘુ સાધુ વંદના.
સાધુજીને વંદના નિત નિત હીજે,
પ્રહ્મ ઉગમતે સૂર રે પ્રાણી;

નીચ ગતિમાં તે નવિ જાવે,
 પામે રિદ્ધિ સરપૂર રે પ્રાણી. સૌં ૦૧
 મોટાં તે પંચ મહાવ્રત પાળે,
 છકાચકા પ્રતિપાળે રે પ્રાણી;
 બ્રમર લીલા મુનિ મુઝતી લેવે,
 દ્વાવે બેતાલીસ ટાળે રે પ્રાણી. સૌં ૦૨
 રિદ્ધિ સંપદા મુનિ કારમી જાણી,
 દીધી સંસારને પૂઠ રે પ્રાણી;
 એરે મુરખારી બંદગી કરતાં,
 આઠે કરમ જાણે લૂટ રે પ્રાણી. સૌં ૦૩
 એક એક મુનિવર રસના ત્યાગી,
 એકેકા જ્ઞાન બંધારે રે પ્રાણી;
 એક એક મુનિવર વૈયાવચ્ચ વૈરાગી,
 એના મુણનો નાવે પારે રે પ્રાણી. સૌં ૦૪
 ગુણ સત્તાવીસ કરીને દીપે,
 જ્ઞાન પરીસા જાવીસ રે પ્રાણી;

ખાવન તો અનાથરણુ ટાળે,
 તેને નમાવું માફ શીશ રે પ્રાણી.સા૦૫
 ઝાઝ સમાન એ સંત મુનીશ્વર,
 ભવ્ય જીવ બેસે આપ રે પ્રાણી;
 પર ઉપકારી મુનિ હામ ન માગે,
 દેવે તે મુગતી પોચાય રે પ્રાણી.સા૦૬
 એ ચરણે પ્રાણી શાતા રે પાવે,
 પાવે તે શીલ વિલાસ રે પ્રાણી;
 જન્મ જરા અને મરણ મીટાવે.
 નાવે ફરી ગર્ભાવાસ રે પ્રાણી.સા૦૭
 એક વચન એ સદ્ગુરુ કેરો,
 જો બેસે દીલમાંય રે પ્રાણી;
 નરક ગતિમાં તે નહિં જાવે,
 એમ કહે જીનરાય રે પ્રાણી.સા૦૮
 પ્રભાતે ઉઠીને ઉત્તમ પ્રાણી,
 સુણે સાધારો વ્યાખ્યાન રે પ્રાણી;

એ પુરૂષારી સેવા કરતાં,
 પાવે તે અમર વિમાન રે પ્રાણી.સા૦ ૬
 સંવત અઢાર ને વર્ષ અડત્રીસે,
 બુસી તે ગામ ચોમાસ રે પ્રાણી;
 મુનિ આસકરણુ અણી પેરે જ'પે,
 હું તો ઉત્તમ સાધારો ઢાસરે પ્રાણી.સા૦ ૧૦

નરભવની સજ્જાયા.

આ ભવ રત્ન ચિંતામણી સરીખો,
 વારંવાર ન મળશેજી;
 ચેતી શકે તો ચેતજે જીવડા,
 આવો સમય નહિ મળશેજી.આ ભવ૦ ૧
 ચાર ગતિ ચોરાશી લક્ષ યોનિ,
 તેમાં તું ભમી આવ્યો જી;
 પુન્ય સંયોગે સ્વપ્નની સંગતે;
 માનવનો ભવ પાચો જી. આ૦ ૨

વહેલો થા તું વહેલો જીવડા,
 જીનવરનું જપ નામજી;
 કુગુર કુદેવ કુધર્મને છંડી,
 કીજે આતમ કામ જી. આ૦ ૩
 જેમ કઠીયારે ચિંતામણી લાંબો,
 પુણ્ય તણે સંયોગે જી;
 કાંકરાની પેરે નાંખી દીધો,
 ફરી નહિ મળવા ભોગ જી. આ૦ ૪
 એક કાળે તું આવ્યો જીવડા,
 એક કાળે તું જાશે જી;
 તેની વચ્ચે તું બેઠો જીવડા,
 કાળ આહોડી નીકાસે જી. આ૦ ૫
 ધન્ય સાધુ જે સંયમ પાળે,
 સુધો મારગ દાખે જી;
 સાચું નાણું ગાંઠે બાંધે,
 ખોટી દષ્ટિ ન રાખે જી. આ૦ ૬

માત પીત્રા દારા સુત પાંખવ,
 બહુવિધમાં વિરતી નેડે છ;
 તે માંહેથી ને કાજ સરે તો,
 સાધુ ઘર કેમ છોડે છ. આં ૭
 માયા મમતા વિષય સહુ છંડી,
 સંવર ક્ષમા એક કીજે છ;
 ગુરુ ઉપદેશ સદા સુખકારી,
 સુણી અમૃત રસ પીજે છ. આં ૮
 જેમ અંબળીમાં નીર ભરાણું,
 ક્ષણ ક્ષણ એણું થાયછ;
 ઘડી ઘડીએ ઘડીયાળા વાગે,
 ક્ષણ લાખેણો જાય છ. આં ૯
 સામાયિક મન શુદ્ધ કીજે,
 શીવરમણી કૃપા પામીજે છ;
 માનવજીવ મુક્તિનો કામી,
 તેમાં ભરંસો શાને લીજે છ. આં ૧૦

દેવ ગુરૂ તમે ઠઠ કરી ધારો,
 સમકીત શુદ્ધ આરાધો જી;
 છઠ્ઠાચ જીવની રક્ષા કરીને,
 મુક્તિનો પંથ જ સાધો જી. આ૦ ૧૧
 હૈડા ભીતર મમતા રાખો,
 જનમ ફરી નવી મળશે જી;
 કાયર તો કાઢવમાં ખૂંચ્યા,
 શૂરા પાર ઉતરશે જી. આ૦ ૧૨
 ગુરૂ કંચન ગુરૂ હીરા સરીખા,
 ગુરૂ જ્ઞાનના ઢરીયા જી;
 કહે અભયરામ ગુરૂ ઉપદેશે,
 જીવ અનંતા તરીયા જી. આ૦ ૧૩

જંજળી જીવડા વિષે.

(ઓ દુષ્ટ પિતા દીકરી વેચીને-એ રાગ.)
 જંજળીજીવડા મમતામાં મુંઝાણો શું .

માનવી. છે વીકટ વાટ આગળ ભારી,
 શોધી લે તરવાની ખારી;
 શુભ કરણી કરને તું સારી, જંભળી૦ ૧
 નહિં સુકંત સમજ્યો રવારથીયા,
 હાથ ખાર તારા વાગી ગયા;
 અધવચ આવી અટકાઈ ગયા, જંભળી૦ ૨
 'કંચનવરણી તુજ કાયા છે,
 પાણીમાંના પડછાયા તે;
 કરી ધર્મ ધ્યાન ને લાવો લે, જંભળી૦ ૩
 હજી મનમાં અતિશે મદ છે કે,
 અવળું પગલું ભરમાં ચોકે;
 પરલોકે પ્રાણી નહિં લેખે, જંભળી૦ ૪
 ખુબ થાકી જશે રખડી રખળી,
 કરી ખરી કમાણી ખાંત ધરી;
 તેથી મુકિત સહુનેજ મળી, જંભળી૦ ૫

સંસાર અસાર વિષે.

(રાગ—લાવી લાવી લાવી રે મહારાણી.)

જાણી જાણી જાણી રે,
 મેં તો જાહી જગત રીત જાણી. ટેક.
 જોખન તારું જરૂર જવાનું (૨),
 થશે બધું ધુગધાણી રે, મેં તો ૦ ૧
 સર્વેને એક દીન જાણું અચાનક (૨),
 હોય રાખ કે બધે રાણી રે, મેં તો ૦ ૨
 પરજીયાને દીન પાંચ થયા ત્યાં તો, (૨)
 એચિંતાની રંડાણી રે. મેં તો ૦ ૩
 એક ઘેર રૂડા ગીત ગવાયે (૨),
 ખીજે કાણુ મંડાણી રે. મેં તો ૦ ૪
 જેહ સ્થળે સીઓ મંગળ માતી (૨)
 ત્યાં પીટાણીઓ પીટાણી રે. મેં તો ૦ ૫
 લક્ષ્મીવંત તું હશે કહી તો (૨)
 કરશે તુંને તાણાતાણી રે. મેં તો ૦ ૬

કર્મ કઠણથી સું નિર્ધન બનીએ (૨)
 પાશેર ન પાશે કોઈ પાણી રે. મેં તેાં ઉ
 છતે બળે બળહીન બનીયો (૨)
 અજ્ઞાનની એ એંધાણી રે. મેં તેાં ૮
 અતંત જ્ઞાની એવા આતમ ઉપર (૨)
 કર્મની છાલ છવાણી રે. મેં તેાં ૯
 બણ્યા છતાં જોતો નથી જરીયે (૨)
 કરવી કેટલી કહાણી રે. મેં તેાં ૧૦
 સંત શિષ્ય કહે મુજને લાજે (૨)
 વાલી તે વીરજીની વાણી રે. મેં તેાં ૧૧

મનમહારાની સમજાય.

ભૂલ્યો મન ભમરા સું ક્યાં ભમ્યો,
 ભમિયો દિવસ ને રાત,
 માયાનો બાંધ્યો પ્રાણિયો,
 ભમે પરિમલ ભત. ભૂલ્યો ૦. ૧

કુંભ કાચો રે કાચા કારમી,
 તેહનાં કરો રે જતન;
 વિષ્ણુસતાં વાર લાગે નહી,
 નિર્મળ રાખો રે મન. બૂલ્યો ૦ ૨

કેનાં છોડે કેનાં વાછડે,
 કેનાં માય ને બાપ;
 અંતે જાવું છે એકલું,
 સાથે પુન્ય ને પાપ. બૂલ્યો ૦ ૩

આશા કુંગર જેવડી,
 મરવું પગલાં રે હેઠ;
 ધન સંચી સંચી કાંઈ કરો,
 કરો દૈવની વેઠ. બૂલ્યો ૦ ૪

ધંધો કરી ધન મેળવ્યું,
 લાખો ઊપર ફેાડ;
 મરણની વેળા માનવી,
 લીધો કંદોરો છોડ. બૂલ્યો ૦ ૫

મૂરખ કહે ધન માહફ,
 ઘોખે ધાન ન ખાય;
 વસ્ત્ર વિના જઈ પોઢવું,
 લખપતિ લાકડા માંય. ભૂલ્યો ૦ ૬
 લખપતિ છત્રપતિ સવિ ગયા,
 ગયા લાખ બે લાખ;
 ગર્વ કરી ગોખે બેસતાં,
 સર્વ થયા બળી રાખ. ભૂલ્યો ૦ ૭
 જે ઘેર નોખત વાગતી,
 થાતા છત્રીશે રાગ;
 ખંડેર થઈ ખાલી પડ્યાં,
 બેસણુ લાગ્યા છે કાગ. ભૂલ્યો ૦ ૮
 ભમરો આવ્યો રે કમળમાં,
 લેવા કમળનું ફૂલ;
 કમળની વાંછાયે માંહિ રહ્યો,
 જિમ આથમતે સૂર. ભૂલ્યો ૦ ૯

સહચર કહે વસ્તુ જોરિયે,
 જે કાંઈ આવે રે સાથ;
 આપણે લાલ ઉગારીએ,
 લેખું સાહિબ હાથ. ભૂદયો ૦ ૧૦

વૈરાગ્યની સજ્જાથ.

જિંયા તે મંદિર માળીયાં,
 સોડ વાળીને સૂતો;
 કાઢા કાઢારે એને સહુ કહે,
 જાણે જનમ્યોજ નહોતો,
 એક રે દિવસ એવો આવશે. એ ટેક ૦ ૧
 સાવ સોનાનાં રે સાંકળાં,
 પહેરણુ નવા વાધા;
 ધોળું રે વસ્ત્ર એના કમનું,
 તે તો શોધવા લાગ્યા. એક રે ૦ ૨

ચરૂ કઢાઇયાં અસિં ઘણાં,
 ખીજનું નહીં લેખું;
 ખોખરી હાંડી કૈના કર્મની,
 તે તો આગળ દેખું. એક ર૦ ૭
 કેનાં છોડે ને કેનાં વાછડે,
 કેનાં માય ને ખાપ;
 અંતકાળે જાવું (જીવને) એકલું,
 સાથે પુન્ય ને પાપ. એક ર૦ ૮
 સગી રે નારી એની કામિની,
 જીભી ડગમગ જુને;
 તેનું પશુ કાંઈ ચાલે નહીં,
 મુસકે મુસકે રૂવે. એક ર૦ ૯
 બહાલાં તે બહાલાં હું કરો,
 બહાલાં વોળાવી વળશે;
 બહાલાં તે વનનાં લોકડોં,
 તે તો સાથે જ ખળશે. એક ર૦ ૧૦

નહી ત્રાપો નહી તુંબડી,
 નથી તરવાનો આરો;
 ઉઠ્યરતન મુનિ ઇમ ભણે,
 પ્રભુ પાર ઉતારો. એક ર૦ ૭

ભજન.

ખખર નહિં આ જુગમેં પલકી,
 સુકંત કરના હોય સો કરલે કેા જાને કલકી.
 તારા મંડલ રવિ ચંદ્રમાં, સખહે ચલનેકી
 દીવસ ચારચમતકાર, જયું વિજળીયા જળકી
 ખખર૦

કુડ કપટ કર માયા જોડી, કરી ખાતા સખકી;
 પાપકી પોટલી ખાંધી શિર પર,
 કેયસે હુવે હલકી. ખખર૦
 માત તાત ખંધવ સુત ખાઈ,
 સખ જગ મતલખકી;

કાયા માયા નારી હવેલી,

એ તેરી કબકી.

ખખર૦

જખ લગ હંસા રહે દેહમેં,

ખુશીયા મંગળકી;

હંસા છોડ ચલા જખ દેહી,

મટીયાં જંગલકી.

ખખર૦

હયા ધર્મ સાહેબકો સમરણ,

એ ખાણ સંતકી;

રાગ દ્વેષ ઉપજે નહીં જનકુ,

વિનંતિ અખમલકી.

ખખર૦

સ્નેહીઓના દિલાસાપત્રો.

અમારા પિતા સંધવી કાકુભાઈ માનસંગ-
ના * અવસાન પછી તેમના સ્નેહીજનોનાં
કેટલાય દિલાસાપત્રો આવેલાં, તેમાં સદ્ગત
વિંપના એમણે કાઢેલા ઉદ્દગારો ચિરઃ સ્મરણીય
રહે તેટલા માટે અમે થોડાએક નીચે આપીએ
છીએ. કેમકે ગુણાઃ પૂજાસ્થાનં મુખીષુ ન
ચ લિङ્ગં ન ચ વયઃ વૃ. વા.

જેતપુર મહાજન શ્રી તરફથી શેઠ
કેશવલાલભાઈ શામળજીભાઈ
લખે છે કે:-

...શેઠ કાકુભાઈ સ્વભાવે શાન્ત, માયાળુ,
નિરઅભીમાની, હામાવાળા, દીર્ઘદર્શી હતા.
અહીં અને બીજે સ્થળે જેઓ તેમના સમા-

* અવસાન તીર્થ-અધિક શ્રાવણ સુદ ૧૫,
તા. ૧-૮-૨૮ રાત્રે. ચીતલ.

ગમમાં વિશેષ આવ્યા છે તેઓને તેમનો વીરોગ અસહ્ય થઇ પડશે. શેઠ કાકુભાઇએ તો જેતપોર પાંજરાપોળની નોકરી નેકનિષ્ઠાથી પ્રમાણીકપણે ધણાં વરસ કરી તેથી મહાજનશ્રીને પુરો સંતોષ થયેલ છે. જનવરોની સારવાર તેમણે બહુ સારી રીતે કરેલી છે. તેમાં તેઓને મુખ્ય હેતુ પરોપકાર અને દયાનો હતો. પાંજરાપોળના મુનીમને અંતરમાં મુખ્ય દયા જોઇએ તે તેમનામાં હતી. આવા સદ્ગુણ દરેક વ્યક્તિમાં હોતા નથી...પરમકૃપાળુ પરમેશ્વર મહુમના આત્માને શાન્તિ બક્ષે એમ ઈચ્છીએ છીએ.

જેતપુર-વકીલ અભેચંદભાઈ કાળી-
દાસભાઈ લખે છે કે:—કાકુભાઈ સ્વર્ગવાસ પામ્યાના બપોર સાંભળ્યા ધણી અફસોસી થઇ છે. તેમના જેવા શાંત તથા ધર્મપરાયણ અને વ્યવહારકુશળ ગૃહસ્થો આ સમયમાં મળવા દુર્લભ છે. તેમનો સ્નેહ અને જેતપોર પાંજરા-

પોળની તેમની સેવા કદી ન ભૂલી શકાય તેવાં હતાં...પરમાત્મા તેમના આત્માને શાંતિ અર્પે એમ પ્રાર્થના છે.

જેતપુર-ખાંડવા પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ સાહેબ-કુમારશ્રી રામસિંહજી સાહેબ લખે છે કે:-કાકુભાઈ ઘણા મીઠાનસાર અને આનંદી સ્વભાવના હતા. તેમની ખોટ પુરી, પણ સાઈં આયુષ્ય ભોગવી શાંતિથી દેહ છોડ્યો. આથી કુદરતી રીતે લાગે એ સ્વાભાવિક છે. સો વરસે પણ કાળ વસમો લાગે, પણ જ્યાં ઇશ્વર મરજી ત્યાં મનુષ્ય જાતિનો ઉપાય નથી. તેમના પવિત્ર આત્માને શાન્તિ ઇચ્છું છું.

જેતપુર-આસિ. ડૉક્ટર વેણીશંકરભાઈ વિ. દયાશંકરભાઈ લખે છે કે:-મુરખી બાપાના સ્વર્ગવાસ થયાંના માઠા સમાચાર જાણી અહીં સ્નેહી મંડળ બહુ જ દીનગીર થયેલ છે. મુરખી બાપાનો અમર આત્મા તો

પુનીત પવિત્ર અને પરાપકારી વૃત્તિનો જ હતો. તેની સાબીતી, જે હંમેશા એકલા જ રહેતાં તે છેવટે તમામ કુટુંબ કબીલાના મેળાપમાં આનંદથી સ્વર્ગે સંચર્યા. જરૂર તેની ખોટ જ રહેવાની તેમાં પાંજરાપોળ જેવી સંસ્થાને એમના જેવી સેવાભાવી વ્યક્તિ તો મળવી જ મુશ્કેલ છે ... પ્રભુ ઇચ્છા ! એમના આત્માને ઇશ્વર શાંતી આપો ! ! !

જેતપુર તાલુકા સ્કૂલ માળા હિંડમાસ્તર સાહેબ નરસેરામભાઈ લખે છે કે:-કાકુ-ભાઈનો દેહાંત થયો. એ ખખર મિત્રો દ્વારા સાંભળી ખેદ થયો. ખેદ એટલા માટે કે તેમના દેહાંતથી અહીંના મહાજનને જે ખોટ પડી છે તે લાંબા કાળ સુધી પુરાશે નહીં. * * * જેતપુરનું મહાજન તેની લાંબી નોકરીની યોગ્ય કદર કરે તો ઠીક. તમને તો તેમની ખોટ જણાશે પણ અમે તો સાચો સમાજ સેવક ખોયો છે. ઇશ્વરની મરજી તેમ હશે. તેમના અમરાત્માને પ્રભુ શાન્તિ અર્પો, એજ પ્રાર્થના.

મેદરડાથી લાઠીયા દામોદર નાનું
 લખે છે કે:-મુરખીશ્રીના સ્વર્ગવાસ થયાના
 ખંખર વાંચી બધા દીવગીર થયા છીએ. પ્રભુ
 ઇચ્છા બળવાન છે. તે તો ધણાં ભાગ્યશાળી
 ગણાય. તેમણે તો આ ભવ તથા પરભવ
 બંનેનું સુધારેલ છે. પોતાની સમજણમાં પોતે
 માંખીની પાંખ પણ દુભવી નથી એવા ધર્માત્મા
 પુરુષ હતા. તેઓના આત્માને પરમાત્મા જ્ઞાન્તિ
 આપે એવું ઇચ્છીએ છીએ.

મેદરડાથી ખેતરી હરજીવન લખે છે
 કે:-મુરખી કાકુભાઈ ગુજરી ગયાના ખંખર
 વાંચતાં દીવગીરી ધણી જ, કારણે જે ધર્મના
 બાહોશ વળી શાન્ત સ્વભાવ, નાના મોટા
 દરેક સાથે હસમુખા એવા બધા મોટા ગુણો
 ધરાવતા હતા. પણ આ પંચમ કાળમાં મેદરી
 અવસ્થાએ ભાગ્યશાળી ગણાય. તેમના આત્માને
 જ્ઞાન્તિ ઇચ્છીએ છીએ.

બીલખાથી વકીલ સોમજીભાઈ
વેલજીભાઈ લખે છે કે:-કાકુભાઈના ભવિષ્ય
 થયાના ખખર સાબળી પારાવાર દીકરી
 થઈને છે. અવસ્થાના હીસાએ અને નામ ધર્યું
 તે પડવાના ધોરણે તો લાંબો સમય ખીમારી
 ભોગવ્યા સિવાય જે કાંઈ દેહનો અંત આવ્યો
 તે પુરણ ભાગ્યશાળી આ સમયમા ગણાય.
 પણ તેમની હંયાતીમા સાધુ-સાધ્વીઓને તેમની
 વાણીનો લાભ મળતો તે બંધ થયો જેના માટે
 દીકરી પુરી ગણાય. આટલી અવસ્થાએ
 પાંચે ઈંદ્રિયો પરવરી અને વળી ધર્મ પ્રેમી
 અને તેની સાથે પ્રકૃતીના ભરીક ને ઉત્સાહી
 નમૂના બહુ જ ઓછા જોવામાં આવે છે. તેમનો
 સહભાવ વખતોવખત યાદ આવે છે. * *

બીલખાથી જેયંદ નાગજી લખે છે
કે:-કાકુ બાપા ગુજરી ગયાના ખખર મળતા
 પારાવાર અફસોસ ને દીકરી પેદા થઈ છે,
 પરંતુ અત્યારના સમય પ્રમાણે બાપા ભાગ્યશાળી
 પુરેપુરા ગણાય. એક રીતે ઉપાશ્રય ખાતે તો
 પુરેપુરી ખામી ગણાય. પ્રભુ ઇચ્છા બળવાન !

જેતપુર—પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ સાહેબન
સારસ્તેદાર, રા. રા. **મણીલાલ વીરજીભાઈ**
લખ છે કે, આપાની ધર્મભાવના ઘણી હિંમત
તમજ અનુકરણીય હતી; અને તેના પરીણામે
પરજાકમા પણ તેમને પુણ્ય સુખ ભોગવવાન
મળશે. આ ફના દુનીયામાં તો તેમણે ધાર
સુખ જોયું છે. આપા તો ઘણા જ નશીબદાર
ગણાય. આપાની ખોટ જેતપુરને અને તેમ
મનજનને તો ઘણી લાગશે. હાલ તેમની ખોટ
પુરાવી ઘણી મુશ્કેલ છે. તેમના સહગત આત્માને
પૂર્ણ શાન્તિ મળે એવી મારી શ્રી પ્રભુ પાસે
પ્રાર્થના છે.

જેતપુર—કામદાર **ભગવાનજીભાઈ જે-**
વેદભાઈ લખે છે કે, આપાશ્રીના અવસાનના
ખબર સાંભળી ઘણા જ દીકરીય થયા છીએ.
તેમનો માયાજી સ્વભાવ ઘણો જ યાદ આવે છે
માણસની ખોટ જરૂર સાહે પણ તેમનું આયુષ્ય
અન તેમની સેવા જોતા તેઓ નશીબદાર ગણાય.

